

Пішванова В. О., канд. філос. наук, доцент,
Малінко О. Г., старш. викл.,
кафедра іноземних мов
факультету управління персоналом та маркетингу

ВИЩА ОСВІТА ЯК ЧИННИК АДАПТАЦІЇ МАЙБУТНІХ СПЕЦІАЛІСТІВ

У сучасному психолого-педагогічному й методичному аспектах знань існує багато концепцій і моделей становлення професійного образу майбутніх спеціалістів, серед яких проблема адаптації студентів, а потім і випускників ВНЗ до професійної діяльності висувається на перший план. У молоді, яка після вступу до ВНЗ потрапляє в нове соціальне середовище, особливо актуальною є проблема адаптації, швидкість і ступінь якої в нових умовах впливають на успішність навчання, психологічний комфорт і в цілому на ефективність функціонування системи вищої освіти [1].

Соціально-психологічна адаптація, будучи певним взаємоповненням активності (студент цілеспрямовано видозмінює навколишнє оточення) і пасивності (він змінює свою поведінку, зміст і характер дій під впливом оточення) форм, завжди спрямовується полярними тенденціями-процесами адаптивності-неадаптивності, тобто тими психорегулятивними механізмами, які реально представлені у внутрішньому світі особистості. Звідси стає зрозумілою актуальність проблеми, важливість і необхідність вчасного виявлення показників дезадаптованості студентів на початковому етапі навчання та їх психокорекції.

Основний напрям розвитку адаптивної активності студента безпосередньо пов'язаний з процесами оцінки та прийняття ним норм і цінностей оновленого соціального оточення (осіб, груп, колективів), до якого він входить, а також сформованих тут форм соціальної взаємодії (формальних і неформальних міжсуб'єктних зв'язків, стилю керівництва тощо) і форм предметної діяльності (наприклад, способу виконання студентом своїх обов'язків, глибини розуміння, прийняття та розв'язання ним зовнішніх навчальних завдань і т. ін.) [2].

Процес адаптації є тривалим і не завжди успішним. У значній кількості студентів першого року навчання виникають проблеми,

які пов'язані з особистісними якостями, відсутністю навичок до самостійної навчальної діяльності, несформованістю професійного самовизначення. На процес адаптації впливають наступні чинники: мотивація навчання і професійного самовизначення, самостійність розумової праці, соціальні та моральні цінності, відносини з викладачами й одногрупниками. Важливим аспектом соціально-психологічної адаптації є взаємодія особистості і соціального середовища, за умов коли соціум сприяє реалізації потреб і устремлень особистості, розкриттю і розвитку її індивідуальності [3].

Студентський вік — це сенситивний період для розвитку основних соціогенних потенцій людини як особистості. До них належать: формування професійних, світоглядних і громадських якостей майбутнього фахівця; розвиток професійних здібностей як передумова подальшої самостійної професійної творчості; становлення інтелекту і стабілізація рис характеру; перетворення мотивації та всієї системи ціннісних орієнтацій; формування соціальних цінностей у зв'язку з професіоналізацією. Тобто, під час навчання у ВНЗ відбувається соціалізація студента як особистості.

Зміни, які відбуваються нині у ВНЗ, суттєво позначаються на процесі адаптації студентів до нових умов життєдіяльності. Простежується перехід: адаптація — соціальна адаптація — соціалізація.

Адаптація — це пристосування організму, особистості до характеру окремих впливів до умов життя, які змінилися. Сучасна молодь є найбільш мобільним і активним учасником змін, які відбуваються в соціумі. Тобто, вона може швидко перебудовуватися й долати перешкоди, які виникають.

Л. Подоляк дає таке визначення: адаптація соціально-психологічна — процес набуття людьми певного соціально-психологічного статусу, оволодіння деякими соціально-психологічними рольовими функціями; людина прагне досягти гармонії між внутрішніми й зовнішніми умовами життєдіяльності.

Виходячи з сучасних умов життєдіяльності студентства, визначальним є процес соціалізації, який включає в себе механізми соціально-психологічної адаптації та відповідає динаміці розвитку особистості, суспільства і держави. В умовах зміни соціальних уявлень, ідеалів вища освіта виконує стабілізуючу функцію і сприяє адаптації студентів до нових життєвих умов, розвиває соціальну активність, формує готовність до самовизначення.

Засвоюючи систему ролей, студенти набувають соціально значимих якостей, формують світогляд, свої цілі, мотиви, інтереси, почуття, особисті та соціально значущі потреби, розвивають

різні види компетентності, в тому числі і соціальну компетентність, яка дозволить їм стати тим, ким вони мають об'єктивно стати в житті.

Отже, для того, щоб майбутні спеціалісти могли успішно адаптуватися до нових умов життя, гармонійно та безконфліктно взаємодіяти в конкретному середовищі, необхідно, щоби процес розвитку здібностей, якостей та умінь відбувався в освітньому просторі ВНЗ систематично і планомірно [4].

Список використаної літератури

1. Студент на порозі XXI століття: Монографія / Під. ред. Н. Й. Рейнвальд. — М., 1990. — 130 с.
2. Чернов Ю. А. Проблеми адаптації студентів у процесі навчання у вищому навчальному закладі / Ю. А. Чернов, Д. В. Артоболевський // Медична психологія та психокорекція. Матеріали 2 міжнар. психолог. читань. — Харків, 1995. — С. 149.
3. Рашковська І. В. Вплив ідеального «Я» особистості на успішну адаптацію студента-першокурсника до умов навчання в вищій школі / І. В. Рашковська // Теоретичний та науково-методичний часопис. Вища освіта України. — Додаток 4, том III (15). — 2009. — С. 449—453.
4. Стаття: Вікторія Виноградова «Проблеми соціалізації студентської молоді».

HIGH EDUCATION AS A FACTOR OF ADAPTATION OF THE UPCOMING SPECIALISTS

In modern psychological-pedagogical and methodological aspects of knowledge, there are many concepts and models of a professional image formation of the future experts, including the problem of adaptation of students and then graduates to the profession, which is nominated to the forefront. For young people, who after joining the university get into a new social environment, there is a problem of adaptation which is particularly actual. In the new conditions the rate and extent of this issue affect the success of training, psychological comfort and overall efficiency of the system of higher education [1].

Socio-psychological adaptation, being certain complementarity of activity (student purposefully modifies the environment) and passivity (he changes his behaviour, content and nature of actions under the

influence of environment), is always directed by polar tendencies-processes of adaptability — inadaptability, i.e. by those psycho-regulatory mechanisms that are actually represented in the inner world of the individual. Hence it appears the problem's actuality, the importance and necessity of indicators' opportune detection of students' inadaptability at an early stage of education and its psycho-correction.

The main direction of development of the student's adaptive activity is directly related to the evaluation and acceptance of the norms and values of renewed social environment (people, groups, classes) he belongs to, and also the forms of social interaction (formal and informal interpersonal communication, leadership style, etc.) and forms the subject's activity (e.g. the way of duties' fulfilment by student, depth of understanding, acceptance and resolution of outside of training tasks by him, etc.) [2].

The process of adaptation is long and not always successful. A significant number of first year students have problems related to personal qualities, lack of skills for independent learning activities and professional identity. The process of adaptation is influenced by the following factors: learning motivation and professional self-independence, self-determination of intellectual work, social and moral values, relationships with teachers and classmates. An important aspect of socio-psychological adaptation is the interaction of personality and social environment, under conditions when society promotes individual needs and aspirations, and disclosure of his identity [3].

The students' age is a sensitive period for development of basic sociogenic potentialities of man as a person. These include: the formation of professional, ideological and social qualities of future specialists; the development of professional skills as a precondition for further independent professional creativity; intelligence development and stabilization of character; transformation of motivation and entire system of values; social values formation due to the professionalization. The process of students' socialization as individuals take place while they are getting higher education.

Changes that are taking place in universities now, significantly affect the process of adaptation of students to the new conditions of life. There is a transition revealed: adaptation — social adjustment — socialization.

Adaptation is the person's adjustment to the nature's influence of certain effects on the conditions of life that have changed. Contemporary youth are the most mobile and active participant of changes which occur in society. That is, they are able to readjust quickly and overcome obstacles that arise.

L. Podolyak gives the following definition: social-psychological adaptation is the process of acquiring by people certain social and psychological status, mastery of certain socio-psychological role function; person seeks harmony between internal and external conditions of life. Analyzing the living conditions of students, the process of socialization becomes significant. It includes social and psychological mechanisms of adaptation and corresponds to the dynamic of development of individual, society and state.

In the condition of social perceptions' and ideals' changing, higher education performs a stabilizing function and helps students to adapt to the new conditions, promotes social activity, prepares a self-determination. Learning system roles, students gain important social skills, form a world view, their goals, motives, interests, feelings, personal and socially significant needs, develop different kinds of competence, including social competence, which will allow them to become who they tend to be in real life.

So in order for future specialists to adapt successfully to new conditions of life, and interact in a specific environment harmoniously and conflict-free, it is necessary that the process of development skills and qualities are held regularly and systematically in the high schools' education area [4].

Key words

Adaptation — the ability to live and express oneself according to social restrictions and cultural demands.

Socialization — the process of inheriting norms, customs and ideologies. It may provide the individual with the skills and habits necessary for participating within their own society; a society itself is formed through a plurality of shared norms, customs, values, traditions, social roles, symbols and languages.

Social environment — the identical or similar social positions and social roles as a whole that influence the individuals of a group. The social environment of an individual is the culture that he or she was educated and/or lives in, and the people and institutions with whom the person interacts. A given social environment is likely to create a feeling of solidarity amongst its members, who are more likely to keep together, trust and help one another. Members of the same social environment will often think in similar styles and patterns even when their conclusions differ.

Professional skills — expertness, practised ability, facility in an action. It is the learned capacity to carry out predetermined results often with the minimum outlay of time, energy, or both.

High education — the level of education that is provided at academies, universities, colleges, seminaries, institutes of technology, and certain other collegiate-level institutions, such as vocational schools, trade schools, and career colleges, that award academic degrees or professional certifications.

Self-determination — embodies the right for all people to determine their own economic, social and cultural development. The need to pay regard to the freely expressed will of people.

Bibliography

1. Студент на порозі XXI століття: Монографія / під. ред. Н. Й. Рейнвальд. — М., 1990. — 130 с.
2. *Чернов Ю. А.* Проблеми адаптації студентів у процесі навчання у вищому навчальному закладі / Ю. А. Чернов, Д. В. Артоболевський // Медична психологія та психокорекція. Матеріали 2 міжнар. психолог. читань. — Харків, 1995. — С. 149.
3. *Рашковська І. В.* Вплив ідеального «Я» особистості на успішну адаптацію студента-першокурсника до умов навчання в вищій школі / І. В. Рашковська // Теоретичний та науково-методичний часопис. Вища освіта України. — Додаток 4, том III (15). — 2009. — С. 449—453.
4. Стаття: Вікторія Виноградова «Проблеми соціалізації студентської молоді».

Попович Н. М., старш. викл.,
кафедра іноземної мови
факультету маркетингу та управління персоналом

ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ СИМВОЛІВ ТА МІФОЛОГІЧНИХ ОБРАЗІВ У ТВОРАХ ДЖ. БОЛДУІНА

Відомо, що проблему оволодіння навичками аналізу художнього тексту можна вважати складовою частиною більш загальної проблеми — проблеми формування у студентів наукової